

Antoni Gościński

"Studia Theologica Varsaviensia", 10,
1972, nr 2 ; 11, 1973, nr 1 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 17/3-4, 378-379

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nej, a ma dane ku temu, zaoszczędzi wiele wysiłku, odwołując autorów od próby podjęcia na nowo tematu według tradycyjnego kierunku i tradycyjnych założeń. Rozprawa zawiera wnikliwą selekcję wielu niejasności, nieporozumień i pomieszania zakresów w pracach naukowych nad tematem i ukazuje niektóre „ślepe zaułki”. Pośrednio wskazuje na możliwość rozwiązania problemu przez prawo publiczne Kościoła, przechodzące obecnie gruntowną metamorfozę na zasadach wskazanych przez Sobór Watykański II. Tkwi to w stwierdzeniach, że władza zwalniania od obowiązku prawa naturalnego wynika z konstytucji Kościoła, jego misji i może mieścić się z powodzeniem w zakresie władzy własnej, nadanej Kościołowi przy założeniu.

Słabą stroną rozprawy jest mała przejrzystość. Częściowo można ją usprawiedliwić tym, że problem jest skomplikowany, trudny, ma liczne niuanse. Można było jednak, w pewnej mierze nadać rozprawie większej przejrzystości przez dokładne wyselekcjonowanie materiału historycznego, dotyczącego ewolucji problemu od analizy zjawisk współczesnych, związanych z tematem. Za mocny nacisk jest położony na wieloznaczność pojęcia władzy zastępczej, jako przyczynie niejasności i zamieszania. Wieloznaczność terminów zdarza się w nauce nie rzadko i nie zawsze musi być przyczyną niejasności. Wydaje się, że większy wpływ, choć mniej widoczny, na powstanie tych mankamentów miał brak dokładności w stosowaniu różnorodnych znaczeń tego terminu, bez uwzględniania właściwej płaszczyzny i zakresów. Jak wykazuje rozprawa, autorzy nie trzymają się zakresów, nawet wyraźnie przyjętych w założeniach. Nie mniej słuszny jest postulat Autora, żeby odstąpić od stosowania terminu władzy zastępczej do aktów zwalniania od obowiązku prawa naturalnego. Termin ten jest tu rzeczywiście nie konieczny, niczego nie wyjaśnia, a stwarza niebezpieczeństwo dalszego mieszania zakresów i płaszczyzn.

Rozprawa jest bardzo przydatna do postępu nauki o władzy Kościoła. Może przyczynić się do likwidacji „węzła gordyjskiego” teologii i kanonistyki w sprawie władzy uwalniania od niektórych obowiązków prawa naturalnego. Wnosi ona także myśl Soboru Watykańskiego II do nauki o władzy kościelnej.

Ks. Roman Bodański

STUDIA THEOLOGICA VARSAVIENSIA

10 (1972) 2

Tadeusz Sikorski, *Z problematyki nierozzerwalności małżeństwa*, (s. 368—371).

W ostatnich latach wyraźnie wzrosło zainteresowanie teologii i kanonistyki problemem nierozzerwalności małżeństwa. To też należy z uzna-

niem przyjąć recenzję autora w której omawia najnowsze publikacje z tej dziedziny. Autor krótko streszcza zasadnicze myśli każdej z tych publikacji i zaopatruje je swoimi uwagami krytycznymi. Recenzja obejmuje następujące dzieła:

1. V. J. Pospishil, *Divorce et remariage*, Paris 1969.
2. H. Crouzel, *L'Eglise primitive, face au divorce (du premier au cinquième)*, Paris 1971.
3. V. Steininger, *Peut-on dissondre le mariage?* Paris 1970.
4. J. Bernhard, *Réinterprétation (existentielle et dans la foi) de la législation canonique concernant l'indissolubilité du mariage chrétien*, Paris 1971.

11 (1973) 1

Henryk Rybus, *Stosunek duchowieństwa diecezji wrocławskiej do obciążeń na rzecz państwa w latach 1514—1531 (s. 187—198)*.

Dobra kościelne i duchowieństwa w wiekach średnich wolne były w Polsce od obciążeń na rzecz księcia czy króla. Począwszy od panowania króla Kazimierza Jagiellończyka duchowieństwo składało na potrzeby kraju opłaty pieniężne, których wysokość dla zaznaczenia dobrowolności ustalana była na synodach prowincjonalnych. Autor przedstawił działalność biskupa wrocławskiego Macieja Drzewickiego i kapituły wrocławskiej podejmowaną w sprawie ustalania wysokości opłat i uiszczenia ich przez duchowieństwo.

Tadeusz Kraheł, *Najnowsze prace o polskich diecezjach*, (s. 286—290).

Autor omówił dwie ostatnie publikacje, a mianowicie ks. Witolda Jemielitego pt. *Diecezja Augustowska czyli Sejneńska w latach 1818—1872* (Lublin 1972, ss. 318, Zakład Małej Poligrafii KUL.) oraz ks. Piotra Aleksandrowicza pt. *Diecezja Siedlecka czyli Podlaska. W 150 rocznicę erekcji. 1818—1968* (Siedlce, 1971, ss. 384). Oba te wydawnictwa są nowym wartościowym przyczynkiem do opracowania dziejów diecezji polskich.

Ks. Antoni Gościmski

STUDIA WARMIŃSKIE, TOM IX — KOPERNIKOWSKI

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, Olsztyn 1972

ss. 568 + 49 ilustr.

Sledząc z uwagą międzynarodowy wysiłek intelektualny podjęty dla uczczenia Roku Kopernikowskiego nie sposób pominąć IX tomu *Studiów Warmińskich* w całości poświęconego Kanonikowi z Fromborka. Jest to jedyne dzieło, opracowane zbiorowo na tak wielką skalę, jakie ukazało się w pięćset lecie urodzin Genialnego Astronoma w polskim środowisku kościelnym. Rocznik zawiera siedemnaście rozpraw grawitujących tema-